

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

от съдия Игнат Колчев - председател на Административен съд - Смолян и съдия Любен Хаджииванов - председател на Окръжен съд – Смолян за система за изчисляване на натовареността

Математическият модел за определяне тежестта на едно дело е създаден експериментално от съдии в Окръжен и Районен съд-Смолян в периода 2007-2010 г. и тестван за кратък период от време в Окръжен съд-Смолян и Районен съд-Чепеларе. При липсата на нормативна уредба към този момент, в него са застъпени следните основни положения:

- 1. Не всички дела (в зависимост от предмета) имат еднаква сложност.** Считаме, че това е аксиома, която няма да бъде оспорена от нито един съдия. Така например не може да се направи паралел между производство по глава двадесет и девета ГПК и по чл. 19 ЗГР, по чл. 253 НК и 194 НК или по чл. 118 КСО и чл. 40 ЗДОИ. Тази идея е застъпена дори в Наредба № 1 от 9.07.2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения, където материалният интерес не е единственият критерий за определяне на адвокатското възнаграждение. За редица дела в зависимост от предмета е определен минимален размер на адвокатското възнаграждение именно като се изхожда от презюмираната правна сложност. Принципно това положение е застъпено и във всички познати системи за определяне тежестта на делата, вкл. и в приетите от ВСС правила.
- 2. Според сложността от гледна точка на предмет делата подлежат на групиране.** В приложение към настоящото изложение са посочени примерни групи дела в зависимост от техния предмет.
- 3. Делата (с еднакъв предмет) изискват различни процесуални усилия за решаването им.** Че това е така, също не е необходимо да се доказва. На всеки е известно, че „тежестта“ на едно производство се определя от различната процесуална активност на страните, обема от доказателства, отклоненията предвидени в глави шеснадесета и седемнадесета ГПК, проблеми с призоваването и пр. Правилно е да се отбележи, че разликата в процесуалните усилия би могла да се

дължи също на наличието/липсата на специализация по материя в съответния съд.

4. **Тезата, че всеки съдия при разпределението получава различни по тежест дела и по този начин се изравнява натоварването е дискуссионна и не почива на разумна обосновка.** Дори от противоречиво оценяваната СИНС това е установимо. Уместно е да се отбележи, че е от съществено значение в случая е и броя на групите дела в които се извършва разпределението. Самото наличие на такива групи е довод в подкрепа на изложеното в т.1
5. **Тежестта на делото“ в зависимост от предмета и допълнителните усложнения е типична и измерима.** Не считаме тази теза за дискуссионна. Въпросът не е в сложността на подхода, а в правилното определяне на критериите за измерване.
6. **„Тежестта на делото“ е променлива величина в хода на процеса поради:**

6.1 Възможности за последващи усложнения настъпили в хода на производството /напр. изменение на иск или обвинение/

6.2 Възможности за последващи облекчения /напр. прекратяване на производството със спогодба или споразумение/

Математическият модел за определяне тежестта на едно дело се основава на зависимостта между сложността на делото според предмета и влиянието на възможните усложнения и/или облекчения. Тази зависимост може да бъде изразена в следната формула:

$$N = K \cdot \left(1 + \frac{\varphi_i}{q} \right)$$

където:

N е тежест на конкретно дело,

K – коефициент за правна сложност,

φ – индекс на фактор за фактическа сложност,

i – брой влияещи фактори за конкретно дело ($0 \leq i \leq q$),

q - общ брой фактори за фактическа сложност

При настъпване на посочените в т.6.2 фактори формулата има следния вид:

$$N = \frac{k. \left(\frac{1 + \sum \varphi_i}{q} \right)}{2}$$

Иначе изразено, при прекратяване на производството полученото цифрово изражение на тежестта на делото се разделя на две.

Факторите за фактическа сложност в производствата по ГПК, НПК и АПК са различни. При разработката на модела за граждански дела бяха заложили следните фактори:

<p>Усложнение във връзка със страните - няколко участника като страна в процеса - ищци, привлечени 3-ти лица, замяна на страна в процеса, правоприемство, малолетни (непълнолетни) страни в процеса, необходимост от особен представител или правна помощ, участие на страна - гражданин на друга държава</p>	<p>0÷1,7</p>
<p>Усложнения във връзка с предмета на делото - предявен насрещен иск, предявен регресен иск, обективно съединяване на искове, възражение по което се дължи произнасяне по същество, изменение на иска</p>	<p>0÷2</p>
<p>Брой участници по делото (свидетели, експерти, технически лица, адвокати)</p>	<p>0÷0,75</p>
<p>По-голям обем от доказателства (писмени, веществени, експертизи, огледи, очни ставки)</p>	<p>0÷0,85</p>

Завишен материален интерес по делото, голям обществен и медиен интерес	0÷0,15
Усложнения във връзка с процеса - преюдициално запитване, приложение на Европейско право, международен договор по който РБ е страна, оспорване истинността на документ, отстраняване на нередовности по искова молба или въззивна жалба, искане за обезпечение по всящ иск, искане за допускане на предварително изпълнение, спиране на производството, препирня за подсъдност	0÷1

За наказателните дела факторите за фактическа сложност бяха определени по следния начин:

Усложнение във връзка със страните – няколко подсъдими; участие на непълнолетни лица в процеса; участие на чужденец в процеса	0÷1,7
Усложнения във връзка с предмета на делото – множество престъпления	0÷2
Брой участници по делото (свидетели, експерти, технически лица, адвокати)	0÷0,75
По-голям обем от доказателства (писмени, веществени, експертизи, огледи, очни ставки)	0÷0,85
Голям размер на щетите по делото, завишен материален интерес, голям обществен и медиен интерес	0÷0,15

Усложнения във връзка с процеса - разглеждане на граждански иск в наказателното производство; изменение на обвинението; необходимост от изпълнение на съдебна поръчка	0÷1
Усложнения във връзка с призоваването	0÷0,55

Етапите на процеса са следните:

1. Създаване номенклатура на видовете дела. Тази номенклатура съществува и сега и е внедрена в СИНС.

2. Определяне сложността на делото в зависимост от предмета. При разработка на модела приехме, че тази сложност следва да се определи по петобална система. Това има значение за съотносимостта между делата от различните групи по тежест.

3. Идентифициране на факторите, допълнително повишаващи тежестта на делото.

4. Въвеждане стойностите на индексите на идентифицираните фактори за фактическа сложност. Правилното определяне на тези стойности е от значение за съотносимостта между делата от една и съща група по тежест.

По отношение на наблюдаваните дела в зависимост от техния предмет определихме следните коефициенти за тежест:

Номенклатура за наказателни дела	
Предмет на делото	Сл
Престъпления против Република България	4
Тероризъм - чл. 108а НК	5
ПРЕСТЪПЛЕНИЯ ПРОТИВ ЛИЧНОСТТА в т.ч.	
Престъпления против личността - убийства довършени – чл. 115 - 118	5

В т.ч. по чл.159, ал.2, 3 и 5 НК	4
Трафик на хора – чл. 159а - 159в	5
Престъпления против личността – убийства опити - чл. 115 - 118	4
Престъпления против личността – Причиняване на смърт по непредпазливост чл.123	4
Престъпления против личността – Отвличане на лица – чл.142	4
Престъпления против личността – Средна телесна повреда – чл. 129 НК	3
Противозаконно лишаване от свобода чл. 142а НК	3
Престъпления против личността - Блудство - чл. 149 и чл. 150 НК	4
Престъпления против личността - Изнасилване – чл. 152, ал. 4 НК	4
Престъпления против личността – Изнасилване - чл. 152 НК	4
Престъпления против личността – Склоняване към проституция – чл.155 и чл.156 НК	3
Отвличане на лице от женски пол - чл. 156	3
ПРЕСТЪПЛЕНИЯ ПРОТИВ ПРАВАТА НА ГРАЖДАНИТЕ в т.ч.	
Престъпления против правата на гражданите – Против интелектуалната собственост - чл. 172а-173, ал.1 НК	4
ПРЕСТЪПЛЕНИЯ ПРОТИВ БРАКА, СЕМЕЙСТВОТО И МЛАДЕЖТА	
Престъпления против брака, семейството и младежта – Неплащане на издръжка – чл.183 НК	1
ПРЕСТЪПЛЕНИЯ ПРОТИВ СОБСТВЕНОСТТА в т.ч.	
Престъпления против собствеността – Кражба- чл.194-197 НК	2
Престъпления против собствеността – Кражба – чл.196а	3
Престъпления против собствеността – Грабеж – чл. 199 НК	4

Престъпления против собствеността – Грабеж – чл.198-чл. 200 НК	3
Престъпления против собствеността – Присвояване – чл. 201-чл. 208 НК	3
Престъпления против собствеността – Присвояване – чл. 203, чл. 206, ал. 4 НК	4
Престъпления против собствеността – Документна измама – чл. 209-чл. 211 НК	4
Престъпления против собствеността – Измама – чл. 212 и чл. 212а НК	3
Престъпления против собствеността – Измама – чл.212, ал.5 НК	4
Престъпления против собствеността – Застрахователна измама – чл. 213 НК	3
Престъпления против собствеността – Изнудване/Рекет чл.213а, ал.3 и ал.4 чл. 214, ал.2 НК	4
Престъпления против собствеността – Изнудване/Рекет чл.213а, чл.214 и чл. 214а НК	3
Престъпления против стопанството	
Престъпления против стопанството – пасивен и активен подкуп - чл. 256 и в чл. 224	3
Престъпления против стопанството – Контрабанда - чл. 242 НК /без алинеи 2 и 3/	3
Контрабанда на наркотични в-ва - чл. 242, ал. 2 и 3 НК	4
Престъпления против стопанството – Контрабанда на наркотични вещества - чл. 242, ал. 2 и 3 НК	
Престъпления против паричната и кредитната система - чл. 243 - 250 НК	3
Престъпления против стопанството –	3

Престъпления в отделни стопански отрасли - чл. 228 - чл. 240 НК	
Престъпления против стопанството – Престъпления против паричната и кредитна система чл. 243 - чл. 252 НК	3
По чл. 227 и чл. 227а НК	
Престъпления против Финансовата, Данъчната и Осигурителната система	4
Престъпления против Финансовата система – Сделки със средства от трафик на наркотични вещества - чл. 253, ал. 4 НК	5
Наруш. разп. на ЗМСИП от дл.л.чл. 253б НК	2
Укриване и неплащане на данъчни задължения чл. 255 - 257 НК	4
ПРЕСТЪПЛЕНИЯ ПРОТИВ ДЕЙНОСТТА НА ДЪРЖАВНИТЕ ОРГАНИ И ОБЩЕСТВЕНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ в т.ч.	4
Престъпления против Дейността на държавните органи и обществени организации – Превишаване на власт - чл. 282 и чл. 283 НК	4
в т.ч. незак. прем. през граница чл. 279 НК	2
Престъпления против Дейността на държ. органи и обществени организации на чуждо длъжностно лице	3
Престъпления против Дейността на държавните органи и обществени организации - подкуп, предложен на чуждо дл. лице – чл. 304, ал. 3 НК	3
прев. през гран. на лица и групи - чл. 280 НК	3
Престъпления против Дейността на държавните органи и обществени организации - чл. 304 - подкуп с цел упражняване на влияние	4

Престъпления против Дейността на държавните органи и обществени органи - подкуп от и на чуждо длъжностно лице	3
Престъпления против Дейността на държавните органи и обществени органи - посредничество за подкуп	3
Престъпления против Дейността на държавните органи и обществени организации - други подкупи по чл. 301 - 307а НК	3
Престъпления против Дейността на държавните органи и обществени организации - други подкупи по чл. 304 - 307 НК	3
Документни престъпления	3
ГЛ. 1ХА КОМП. ПРЕСТЪПЛЕНИЯ чл. 319а - 319е	3
Компютърни престъпления гл. 1Ха	3
ПРЕСТЪПЛЕНИЯ ПРОТИВ РЕДА И ОБЩЕСТВЕНОТО СПОКОЙСТВИЕ	3
в т.ч. организиране и ръководене на престъпна група - чл. 321 и чл. 321а НК	4
Престъпления против Реда и Общественото спокойствие – Хазарт - чл. 327 НК	3
Хулиганство - чл. 325 НК	2
ОБЩООПАСНИ ПРЕСТЪПЛЕНИЯ в т.ч.	3
Общо опасни престъпления - Палеж - чл. 330, ал. 2 и ал. 3	3
Общо опасни престъпления - Причиняване на смърт и телесна повреда в транспорта - чл. 342 НК	3
Общо опасни престъпления - в Транспорта чл. 343 "а", "б", "в" и "г" НК	2
Общо опасни престъпления - Причиняване на смърт в транспорта - чл. 343, ал. 1, б. "в" НК	3
Общо опасни престъпления - Причиняване на смърт в транспорта в пияно състояние - чл. 343, ал. 4 НК	3

Общо опасни престъпления - Пренасяне , Изготвяне , Търговия и др. на наркотични вещества - чл. 354а, чл. 356 и чл. 354в, ал. 2 - 4 НК	3
Общо опасни престъпления - Отнемане на МПС - чл. 346 НК	2
Общо опасни престъпления - Отглеждане на растения с цел производство на наркотични вещества - чл. 354в НК, приготвяния за престъпления свързани с наркотични вещества - чл. 356а НК	3
Престъпления против отбранителната способност на републиката	4
Престъпления против отбранителната способност на републиката – Разгласяване сведения със секретна информация - чл. 357 - чл. 360 отНК	4
Гл. XIII ВОЕННИ ПРЕСТЪПЛЕНИЯ	3
Престъпления против мира и човечеството	3
Гл. XIII ВОЕННИ ПРЕСТЪПЛЕНИЯ	2
НЧХД	3
чл. 70 - 71 НК на предсрочно освобождаване	1
чл. 78 "а" НК	2
УБДХ	1
ЗБППМН	1
Давност и амнистия - чл. 80 - 84 НК	1
Реабилитации - чл. 85 - 88а НК	1
Принудителни медицински мерки ЗНЗ и чл. 89 НК	1
Кумулации - чл. 23, 25 и чл. 27 НК	2
НЧД от досъдебното производство	1
ДРУГИ ДЕЛА	

чл. 80 - чл. 88 НК - Реабилитация	1
чл. 38, ал. 4 и ал. 8 от ЗНЗ	1
чл. 47, ал. 5 от ЗБ /Частни производства/	1
чл. 23, чл. 25 и чл. 27 НК - Кумулации	2
Други дела (екстрадиция, прекъсване или замяна на наказание и до.)	2
НЧД от Досъдебното производство	1
Мерки по чл. 64 НПК - досъдебно производство	2
Мерки по чл. 65 НПК - досъдебно производство	2
Разпити - досъдебно производство	1
НЧД по чл. 243 НПК	3
Административни дела - общо	2
по ЗГ и ЗАР	2
по ЗБС, ЗА, ЗДДС и ДПК	3
по ЗД по пътищата	2
по ЗТСУ	4
по Закона за стандартизация	2
по Закона за митниците	2
по Закон за конкуренцията	2
по Закона за опазване на опазване на селскостопанско имущество и 3033	2
по Закона за наркотичните вещества	2
по Закона за опазване на околната среда /ЗОВВПЗ/	2
по Закона за авторското право	2
по Закона за мерките срещу изпирането на пари	2
по Закона за защита на потребителите	2

по Закона за местните данъци и такси	2
по УБДХ	1
по Закона за защита с/у дискриминацията	1
Други касационни	2
Касационни НАХ дела	2
Въззивни производства	2
Въззивни мерки по чл. 64 НПК - досъдебно производство	2
Въззивни мерки по чл. 65 НПК - досъдебно производство	2
Въззивни разпити - досъдебно производство	1
Други в.н.ч.д. от досъдебното производство	1
Въззивни частни производства	2
<i>Номенклатура за граждански дела</i>	
Предмет на делото	С.
<i>Искове по СК</i>	
Издръжка	1
Изменение на издръжка	1
Иск по чл. 49 СК	3
Развод по взаимно съгласие	2
Установяване на произход	2
Прекратяване на осиновяване	3
Осиновявания	3
Промяна на родителски права	3
Искове по чл. 29 от СК	4
Лишаване от родителски права	3

Искове по чл. 127, ал. 1 от СК	1
Искове по чл. 127, ал. 2 от СК	2
Поставяне под запрещение	1
Разрешение за теглене на суми от влог	1
Разрешение за разпореждане с имущество на непълнолетни	1
Разрешение за сключване на брак	1
<i>Искове по ЗЗД</i>	
Искове за обявяване недействителност на сделки	4
Непозволено увреждане	4
Неоснователно обогатяване	3
Водене на чужда работа без пълномощие	2
Искове за разваляне на гледане и издръжка	4
Искове по чл. 19, ал. 3 ЗЗД	3
Други искове за разваляне	3
Неизпълнение на договори	4
Искове по чл. 135 ЗЗД	4
<i>Вещни искове</i>	
Искове за защита на нарушено владение чл. 75, чл. 76 ЗС	3
Подобрения чл. 72 - чл. 74	3
Искове за ползване, разпределение право на ползване	3
Изкупуване на идеална част	3
Иск по чл. 108 ЗС	4
Иск по чл. 109 ЗС	3

Иск по чл. 109а ЗС	2
Иск по чл. 53, ал. 2 ЗКИР	4
Иск по чл. 14, ал. 3 ЗСПЗЗ	3
Иск по чл. 14, ал. 4 ЗСПЗЗ	3
Иск по чл. 13 ЗВГЗГФ	2
Делби	5
Несъстоятелност	5
<i>Искове по КТ</i>	
Недействителност на трудов договор	3
Искове за обезщетения и трудови възнаграждения по КТ	3
Искове по чл. 200 КТ	4
Искове по чл. 344 КТ	
<i>Други искове</i>	
Искове по Закона с/у домашно насилие	3
Искове по закона за защита с/у дискриминация	3
Искове по чл. 26 от Закон за закрила на детето	2
Искове по чл. 30 от Закон за закрила на детето	1
<i>Искове по ГПК</i>	
Искове по чл. 124 ГПК	3
Производство по колективни искове	4
Производство по обезпечение на иск	2
Заповедни производства	1
Установителен иск по чл. 422 ГПК	3

Обявяване на отсъствие или смърт	2
Производство по открито наследство	2
Обезсилване на ценни книжа	4
Обжалване действия на съдия изпълнител	3
Обжалване отказ на съдия по вписвания	3
Обжалване на определения	3
Производство за установяване на факти с правно значение и промяна на име	2
<i>Искове по ТЗ</i>	
Искове по чл. 70 от ТЗ	4
Искове по чл. 74 ТЗ	4
Искове по чл. 75, ал. 2 ТЗ	3
Обезпечения по ТЗ	4
Искове по ЗЮЛНЦ и ЗК	3
Искове по чл. 25 ЗТР	3
Искове по чл. 29 ЗТР	4
Отменителни искове по чл. 216 ДОПК	4
Искове по ЗОПДИПД	5
Производство за разкриване на банкова тайна	1